

Budapest

József-körut 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« ezimű jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314.900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.
Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *Fábián Lajos* mérnök, *Ilkey László* székesfővárosi hiv. főnök, *Dr. Bankos Károly* máv. f., *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Horváth István* mozdonyfőszereplő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
b) Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeggel kárpótolatik.

A második évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálozási segély fizetetik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálozási segély fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálozási segély adatik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első, második és harmadik évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálozási segély fizetetik ki.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak *A)* csoportját, míg azok, akik a *B)* csoportba óhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.

Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az *A)* csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vétetik.

Mindezekon felül úgy az *A)*, min a *B)* csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük.

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviselőben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Kötvényszámok bejelentése. Már ismételt felkértük a tagokat, lapunk hasábjain is, hogy a tagsági díjak beküldése alkalmával a kötvényszámot (tagsági számot) a cheque-lapon minden egyes esetben kitüntetni sziveskedjenek. Sok egyforma nevű tagtársunk van, s nem ritkán megesik az is, hogy azok valamelyike nem a rendes lakóhelyéről küldi be hozzánk a pénzt, hanem más állomásról. Ilyenkor azután nehéz megállapítanunk, hogy például melyik Nagy Jánosnak a tagsági illetékét kaptuk kézhez; a 297. számú, a 2319. számú, vagy a 3012. számúé-e? (Csak példaképen hozzuk ezt a nevet és ezeket a számokat, nehogy tehát bárki is czélzást lásson bennük) Az ilyen eljárásból azután lehetetlen, hogy zavarok ne támadjanak, már pedig az ilyen zavaroknak az elkerülése nem a vezetőségnek és nem a tagoknak érdeke csupán, de érdeke az egyesületnek magának. Kérjük tehát, hogy a cheque-lapra a kötvényszámot (tagsági számot) minden egyes esetben ráírni sziveskedjenek.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Budapesten, 1901. évi október hó 25-én.

T á r g y.

A »Kitartás« kölcsönösen segélyező egyesület pénztárának és könyveinek megvizsgálása.

Mai napon alulírottak az egyesület helyiségében megjelenvén, a pénztárkészletet számszerűleg megvizsgálva, találtuk, hogy a pénztárban tényleg 1081 korona 73 fillér készpénzben és 695 korona értékpapírban van.

Meggyőződünk továbbá, hogy az elkönyvelt, valamint az okmányilag igazolt kiadások a pénztárnaplóba tényleg bevezettek, mely bevezetések a könyvelési adatokkal teljesen egybehangzók lévén, minden kétséget kizárólag megállapított, hogy a pénztári maradvány a megszámlolt készpénzzel megegyezik.

Ezeket előrebocsátva, kéri a felügyelő-bizottság, hogy a tartandó igazgatósági ülésekre meghívassanak, hogy az esetleg felmerülhető kérdések szakszerű megvilágításában résztvehessenek.

Kmft.

Gombás Károly,
felügy.-biz. tag.

Putnok István,
felügy.-biz. elnök.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 43. számában kimutatott segélyösszeg 16.150 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 43. számában kimutatott segélyösszeg 14.506 korona 66 fillér.

Betegsegélyek.

Lapunk 43. számában kimutatott segélyösszeg 5120 korona.

Újabb segélyek:

1397. Lendvay Mihály, máv. pályafelügyelő, Hadház	25	korona.
1586. Müller József, bádogos, Sásd	20	»
1601. Ádám Vincze, máv. vonatmálházó, Budapest	40	»
2901. Hanik Pál, máv. mázoló, Budapest	20	»
3150. Nagy Gyula, molnár, Budapest	20	»
3789. Luketits János, máv. előmunkás, Szabadka	10	»

Uj kor, uj eszmék.

Felette fontos politikai alakulások történetek hazánkban az elmúlt hét folyamán. Megtörténnén országszerte a képviselőválasztások, megalakult az országgyűlés, a képviselőház s megalakulása után első teendője volt, hogy meghallgassa a trónbeszédet. Mert az országgyűlés megnyitásának joga csakis a királyt illeti. Csak az ő felhatalmazó kijelentése után kezdheti meg munkálkodását a képviselőház s az ő szavai azok, melyek elé feszült várakozással néz ilyenkor minden hazafi.

Tudnivaló ugyanis, hogy a király kijelentései szabják meg nagyjában azt az irányt, melyet a kormány az ország vezetésében belátható időn belül követni fog és épp ez a királyi kijelentés teszi a felsorolt tervezeteket kétségtelenné és megmásíthatlanokká.

A most megnyílt országgyűlés trónbeszédjében több olyan pont is foglaltatik, amely igaz örömmel töltheti el olvasóink nagy részét. Vigaszt nyújt nekik a nehéz megélhetési viszonyok eddigi sivár jövője tekintetében, és bizonyossággá emeli azt, amit a legvérmesebb reményűek is csak aggódva mertek sejteni.

Igy kiterjeszkedik a trónbeszéd a többi között az ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi élet pangására s oly szeretettel, oly behatóan és részletesen mutat reá a tervezett orvoslási módozatokra, mint hasonló alkalmakkor eddig talán még soha. Minden szava a trónbeszédnek őszinte, igaz részvétet fejez ki társadalmunknak ama rétegei irányában, amelyek legjobban vannak sújtva a viszonyok ezen pangása által, tehát legtöbbet szenvednek miattuk. Minden szava azt az atyai gondoskodást fejezi ki, hogy hol, miképpen szándékozik munkát, keresetet nyújtani a népnek, milyen utakon és módokon véli a kenyeret olcsóbbá, a megélhetést türhetőbbé tenni. A nemzeti termelésnek és a nemzeti munkának minden irányban és összhangban való támogatása, a magántevékenységnek az állam pénzügyi erejéhez mért gyümölcsöző befektetésekkel való elősegítése, természetes víziutak fejlesztése, mesterséges víziutak megteremtése, a földművelési és ipari termények számára a belpiacz fejlesztése, a *szövetkezeti ügynek* gondozása: mind olyan dolgok, amelyek igen közelről érintik a földművesnek, az iparosnak, a kereskedőnek érdekeit, mert alkalmasak arra, hogy az anyagcserét, a munkakinálatot és keresletet élénkebbé tegyék. Amint pedig ez megélnékül, tapasztalásból tudjuk, rövidesen számíthatunk arra is, hogy immár

nem messze lesz megint ama bizonyos »jobb világ«, melyet annyian és olyan sóvárogva várunk.

Egyesületünk tagjainak egy másik, talán nagyobb részét azonban még ezeknél is jobban fogja érdekelni a trónbeszédnek egy olyan fejezete, amely már régen, nagyon régen hallatszott ilyen helyről és ekkora határozottsággal. Kell, hogy ezt a részt szószerint közöljük:

»Gondoskodásunk tárgyát fogja még képezni az állami tisztviselők helyzetének javítása. Kormányunk erre nézve már közelebb törvényjavaslatot fog előterjeszteni, amely alkalmas lesz arra, hogy a jogos igények kielégítésével az állam pénzügyi erejéhez képest a legkisebb fizetéssel ellátott hivatalnoki osztályán kezdve, a fizetésmegjavítás fokozatos keresztülvitelét biztosítsa.«

Ime tehát. Aki még mindig kételkedik, aki nem tud, nem mer, nem akar egy jobb jövő reményében bizni, azt a király szavai győzik meg ennek ellenkezőjéről. Mert a trón fenséges magaslátáról lehangzó szózat olyan, hogy abban kételkedni: vétek, annak nem hinni: bűn. Amit a király fölkent személye kijelent, az csak az igazság lehet. Azért igazság pedig, mert a király mondta. És mert a király mondta, kötelező is minden tényezőre nézve; első sorban pedig a kormányra magára. Az, hogy a trónbeszéd az állami tisztviselőkről szól csupán, vasuti tagtársainkat egy cseppet sem aggassa. A vasuti tisztviselők, altisztek és szolgák épp úgy értendők ez alatt, mint bármely szoroson vett állami hivatalnok; mert az ő hivatásuk, az ő működésük és viszonyaik annyira összeforrtak máris az állami étellel magával, az ő szerepük a nemzet közgazdasági fejlődésében annyira előkelő helyet foglal el a mai korban, hogy ez a még fennálló külön minősítésük tényleg már csak névleg áll fenn.

Azt is tudja mindenki, hogy altiszteknek és szolgáknak sehol, semmiféle állami alkalmazásban nem jut az a terjedelmes és kiváló fontosságú hivatás, mint az állami vasutaknál. Minden más állami alkalmazásban ugyanis az altisztek és szolgák szerepe a hivatalnokok, tisztviselők mellett vagy igen alárendelt jelentőségű, vagy a szó szoros értelmében vett szolgálai teendőkre szorítkozik. Nem úgy az államvasutaknál. Itt az altiszti és a szolgáliszti személyzet nemcsak a maga óriási tömegével imponál, hanem azzal is, hogy minden egyesnek megvan a maga felelősséggel terhes, többé-kevésbé önálló hivatali köre, mely

nagyon, de nagyon különbözik a mindennapi értelemben vett szolgálai szerepléstől.

Amikor tehát hivatalos és politikai életünkben állami tisztviselőkről van manapság szó, az államvasuti tisztviselőket ebből a fogalomból többé kizárni nem lehet. De nem lehet kizárni az ő hivatalbeli osztályosaikat sem, az államvasuti altiszteket és szolgálókat, akiket hivatásuk természete, szolgálatuk felelősséggel terhes volta emel az államnak hasonló elnevezésű alkalmazottai fölé.

Orosz életképek.

Az orosz közmondás szerint »ostoba örmenyt és zöld lovat senki sem látott« még.

Ami a »zöld lovat« illeti, megengedem, hogy e fajtára még rá nem akadtak; de az örmeny kizárólagos bölcseségének már régen kiesett a fenéke.

Balangarian Nikolai Nikolajevics, telivér örmeny létére nagyon restelte, hogy minden furfangosága mellett sem bir semmire menni.

Éjjel-nappal azon törte fejét, mi módon lehetne egy csapással más ember rovására meggazdagodnia, a nélkül, hogy ezért felelősségre vonhatnák.

Felelősség alatt pedig nem értette a lefőzött emberek többé-kevésbé lármás kérdőre vonását, hanem azon kellemetlen érzést, mely rajta gyakran erőt vett, midőn valamely ügyesen keresztülvitt kereskedelmi egyezség után nemcsak hogy börtönbe került, s ott verést kapott, de még a biztosnak vélt prédát is elvesztette.

Feltette magában, hogy ezentul legalább az utolsó csapást ki fogja kerülni. Szent-Pétervárott rossz hire volt; a városnegyed rendőrmestere éber figyelemmel kísérte üzletét, s ha tiz helyen nyitott is boltot, a fatális végzet mindenütt utól érte.

Moszkvában sok az örmeny, Odesszában pedig a zsidók tökéletesen elrontották a helyzetet. Tehát csakis vidéken lehetne valamihez jutni, és pedig oly helyen, hol jómódu, de ostoba emberek laknak.

Emberünk hamar kifürkészte, hogy Kazán körül tejjel-mézzel folyó vidék terül el.

Mindenekelőtt túladdott tulajdon üzletén és pedig potom áron: tiz rubelt lopott kopékákban kiosztott az utczabeli koldusok közt, maga aztán kopott, rongyos kaftánjában elment a rendőrmesterhez, kinek bejelentette, hogy valamely anachoreta klastromba beáll koldusbarátnak.

— No, hallod Nikolai Nikolajevics, — kiálta fel röhögve a törvény embere — mindent elhiszek, hanem hogy te koldusbarátnak beállnál, azt még akkor sem fogom elhinni, ha a fekete csuklyát fejedden látom. Egyébiránt te tudod, mit csinálsz. Menj, Isten hirével.

Kazánban éppen országos vásárt tartottak, midőn Balangarian oda ért. Nagy ámulatára, számos honfitársat látott különféle áruhákban, kik fellépésük után ítélve, a terepet tökéletesen ismerhették.

Ezekkel nem volt szabad érintkeznie, mert a veszedelmes konkurrenzia vajmi hamar kitudódott volna.

A sokadalomban járva-keelve, neszét vette, hogy kazántól néhány verstnyi távolságban terjedelmes nádasok vannak, melyeket potom áron meg lehetne venni.

Balangarian, kinek agyában e hir hallatára különféle tervek támadhattak, elhatározta, hogy a helyszínén körülnez.

— Uram, kezdé a becsületes, de rendkívül buta muzsik, kinek szekerén az ígérlet földje felé utazott — tán csak nem azért akard a takorói nádaszt megvenni, hogy vadludakra, réczékre és szárcsákra vadászhasz benne? Mert egyebet ott nem tehetsz, s ha télen a mocsár befagy, legfeljebb róka-lesre járhat ki a tóhoz esténként. Az igaz, nem kérnek valami sokat a nádasért, de még azt a keveset sem éri meg.

Az orosz paraszt információja helyesnek bizonyult, mert a nádas körül elterjedő süppedő mocsáron kívül, egy talpalattnyi mivelhető földet sem lehetett látni, de annál több vadlúd és egyéb szárnyas vad kavargott ide-oda a levegőben.

Az alku hamar létre jött, mert a tulajdonos, ki épen semmi hasznát sem vehette a feneketlen nádasnak, nagyon megörült, midőn magánál még nagyobb bolondra akadt, ki pénzt is ígért hegyibe. Legtöbbet ért a tó szélén épült kunyhó, mely valamikor vadásztanya gyanánt szolgálhatott, most azonban üresen állt.

Balangarian mosolyogva kifizette a vételárt, annyira ment széles jókedvében, hogy a régi tulajdonossal kompániában földig leitta magát.

— Tudod batuska, dadogá nehéz fővel a jámbor orosz — most már még jó tanácsot is adok pénzedért. Ne mondhasd, hogy rászedtelek. Télnek idején egész nap ezer meg ezer vad lúd szokott a nádas körül legelészni. Ha nem rested a fáradságot, naponként könnyen lóhatsz 25—30 darabot; miután pedig ilyenkor még jó húsban szoktak lenni, Szt.-Pétervárott darabját 40 kopékaért is eladhatod. Tudod, nekem rossz már a szemem, de azonfelül még a köszvény is bánt, fel kellett hát a vadászattal hagynom, és legfeljebb bőjt-időn lőttem néhány fekete lábu réczét. Nálad egészen másképp áll a dolog, te ép, egészséges ember vagy.

— Én is erre gondoltam — viszonzá Balangarian, — csak hogy nem vad, hanem szelid ludakat akarok tenyészteni, melyeknek, még ha soványak is, jó ára szokott lenni a szt.-pétervári vásáron.

Másnap reggel emberünk a szomszéd falukban összevásárolt vagy harmincz pár ludat a parasztnak nagy ámulatára, kik valóságos Kolombus-tojásnak nézték most a ludtenyésztés dolgát.

Öt hét mulva Balangarian, sovány gebéjét szánba fogva, néhány pár luddal Szt.-Pétervárra koczogott, hol portékáján tuladva, egy újabb küldeményt jelentett be minden vevőnek a legközelebbi vásárra. Ezalatt folytonosan sovány ludakat vásárolt és hire már annyira elterjedt a vidéken, hogy minden parasztasszony, már csak a csekély távolság kedvéért is, takoróba vitte eladó ludjait.

A második szent-pétervári expedíció alkalmával már a vevők várták Balangarian megérkezését a kijelölt helyen, nevezetesen pedig ugyanazon vevők voltak, kik először vették meg az örmeny ludjait.

Az üzlet fél évig tartott a leirt módon, azzal a különbséggel, hogy Balangarian nem 10—15, hanem kétszáz pár ludat adhatott volna el egy negyedóra alatt, annyira kapósak lettek.

Egy szép napon, midőn a tó partján sétálgatott, a vigan gágogó ludseregben gyönyörködve, uri trojka állott meg házikója előtt, melyből mosolygó arczczal egyik sz.-pétervári vevője szállt ki.

— Nos, nem csudálkozik azon, hogy Takorón keresztül utazva felkeresem önt? Szenvedélyes vadász lévén, nem állhattam ellent e gyönyörű nádas csábjainak. Hiszen ez nagyszerű hely réczelesre! S ha megengedi, estére és hajnali lesre itt maradok, magától értetődően, hogy az általam elejtett vad árát szívesen megfizetem.

— Nagyon sajnálom, — veté közbe komoly képpel Balangarian, midőn vendégével orosz szokás szerint az első pohár teát elköltötte volna — de a nádasban szelid ludjaim tartózkodnak, ha most kegyed itt lövöldözne, ijedtökben kirepülének, és bottal üthetném nyomukat; át fogja tehát látni, hogy kívánságát nem teljesíthetem.

A szent-pétervári vevő azonban nem tágitott, hanem rövid beszélgetés után kijelenté, hogy a kintű vadászhelyért az érte fizetett vételár háromszorosát megadja, ha Balangarian az alkut azonnal megkötni hajlandó lenne.

— Hová gondol uram? — jegyzé meg a furfangos örmény — én 3000 rubelt adtam csak, az igaz, de a ludtenyésztésnél eddigelé kétszer annyit elvesztettem: egészségem oda van, s ha nem remélném, hogy idővel üzletem javulni fog, egy rossz kopékát sem fektettem volna bele.

— No hát mondja meg egy szóval, mit kíván; tudja, engem csak a vadász szenvedélye vezet, nincs más élvezetem, gyermekeim már önállók, én pedig élni s mulatni akarok, amíg csak lehet.

— Nem tehetem, — volt Balangarian állandó válasza.

— De talán mégis — folytatá a fővárosi ur

— Jó, hát megmondom az árát, de csak azért, hogy átlássa az alku lehetetlenségét, Én negyvenezer rubelt kérek; ebből aztán egy fél kopékát sem engedhetnék. És pedig negyvenezer ezüst rubelt.

A sok szónak az alku végleges megkötése lett a fináléja. Asakoff ur, — így hívták a vevőt — kivette vaskos tárczáját és rögtön leolvasta a pénzt.

— Most meg én ajánlok önnek egy nagyon előnyös alkut; én ezelőtt két hónappal Perm vidékén egy rendkívül gazdag petroleum-forrást vettem meg 50.000 rubelért. Már 80.000-et is ígértek, de én kerek 100.000-et akartam, ezt pedig az illető uri ember látszólag sokalja. Látszólag, mondom, mert ezelőtt négy nappal harmadik kéz által 95.000 rubelt kínáltatott. Ha tehát ön nem 95 ezret, hanem csak 80-at ad, illetőleg a birtokáért most kapott 40 ezret még 40-el pótolja, átengedem az egész telepet. Magától értetődően, hogy elébb a helyszínén mindent megnéz.

Balangarian kapva kapott a jó alkun, de azt a világért sem mutatta, sőt olyan formán beszélt, mintha a már megtörtént eladást is megbánta volna. De azért másnap korán reggel a két férfi Permbe utazott, hol Asakoff ur igazgató mérnöke fogadta őket.

A telep csak készülő felben volt, de a petroleum penetráns szagát mindenütt lehetett érezni, sőt a telep körüli földön a láb nyomása alatt azonnal kibuggyan az értékes anyag.

Estve gazdag lakomához ültek, mely alkalommal Asakoff úgy tele beszélte Balangarian fejét, annyi tiszta petroleum-mustrát mutatott be neki apró üvegekben, hogy örményünk alig várta az adás-vevési szerződés megkötését, mely szerint az Asakoff ur permi petroleum-telepe, minden jogokkal és terhekkkel, 80 ezer rubelért átment a Balangarian korlátlan tulajdonába.

Az igazgató főmérnök bemutatta munkásait, száma valami 80 ó-orosz parasztot, új gazdájától a havi bér kifizetésére 1000 rubel előleget vett fel, és a miként mondá, a megrendelt furó-gépek átszállítása végett, a legközelebbi vasuti állomásra utazott.

Asakoff a reá következő napon szintén visszasietett új birtokára.

Mig Balangarian a főmérnök visszaérkezésére várt, a következő lakonikus tartalmu levelet vette Asakoff-tól:

»Uram!

Ön nekem tulajdonképen aranytartalmu homokot akart eladni, vagyis inkább közönséges homokot akart 40.000 rubelért nyakamba sózni. Ha eddigelé még nem látott volna ostoba örményt, úgy bámulja meg tulajdon becses arcát a tükörben. A »zöld lovat« ezuttal elengedem, hanem a petroleum-bánya kiaknázásához sok szerencsét kívánok.

Asakoff.«

És most lássuk, mily módon esett Balangarian a másnak ásott verembe.

A furfangos örmény vásárra vitt ludjainak gégejébe egy-két szemnyi termés-arany darabkát csusztatott, mintha azokat a szegény állatok a nádas körül fekvő homokon legelészve nyelték volna el. A csel nem volt épen ügyetlenül kigondolva, csakhogy az aranyműves, kihez Asakoff az apró aranydarabokat értékesítés végett elvitte, rögtön felismerte a csalást, amennyiben ily alaku tiszta terméssarany kizárólag az Ural bányáiból kerül elő.

Viszont Asakoff petroleum-telepe tulajdonképen úgy keletkezett, hogy a még sokkal furfangosabb orosz alattomban vagy két tuczat hordó petroleumot ásott el az állítólagos bánya helyén, mikor aztán a legcsekélyebb kapavágás után természetesen petroleumnak kellett a talaj alul előbuggyannia.

Igy járt tul a furfangos örmény eszén az ó-orosz szédelő.

Magától értetődik, hogy Balangarian nem tartotta czélszerűnek bíróság elé vinni a dolgot, hanem azóta soha sem mondja többé, hogy nem látott ostoba örményt.

Vonatok és kocsik megfutamodása.

Irta: **Temesváry Alajos.** (Vége.)

2. A megszalasztás, megszőktetés által előidézett — és pedig bármely oknál fogva előidézett — ezen vonatmegfutamodásokon kívül van még egy másik fajtája is a vonatoknál történő szökéseknek. Nem kevésbé veszedelmes, mint amazok, de szerencsére most már ritkábban előfordul. Ez a vonatok szétszakadása folytán beálló kocsimegfutamodás.

Előfordul ugyanis néha, hogy vagy a vonat menetsebességének a mozdonyvezető által történő helytelen szabályozása, a fékek helytelen kezelése, vagy a pályának nem kifogástalan lejtviszonyu megépítése, vagy végül a vonókészülékeknek korábbi sérülésekből eredő szakadása következtében a vonat egy része nyílt pályán, menet közben elszakad a többi kocsitól. Ilyenkor azután a lejtviszonyoktól függ, hogy a szakadt vonatrészt merre felé iramodik, és a vonatkísérők éberségétől, hogy ez az iramodás veszélyes következményekkel ne járjon. Mert tapasztalati tény, hogy ha az ilyen szakadás éjjel történt s a szakadt kocsik a lejtviszonyok folytán a vonat

előrsze után iramodtak, az összeütközés a leg-ritkább esetekben volt csak elkerülhető. Magát a szakadás tényét s a vonatnak kettéválását a vonatkísérők a sötétben ugyszólván sohasem vették észre.

Sokkal gyakoribbak, mint a vonatmegfutamodások, egyes kocsiknak vagy kocsi csoportoknak az állomásokból való szökései. Megfigyelések történtek abban az irányban, hogy valamivel erősebb szélvihar még a kerékgátfával biztosított és alátámasztott szekrényes kocsit is képes megszalasztani.

3. Egy ilyen vihar által a nyílt pályára kihajtott szekrényes teherkocsi utközben a szemközt jövő és teljes sebességgel rohanó gyorsvonat mozdonyával csapott össze, mert a sűrű zápor miatt a mozdonyvezetőnek lehetetlen volt a szembejövő kocsit előbb megpillantania, mint amikor az már reájuk ütött. Az összeütközésnek szerencsére nem volt komolyabb következménye, minthogy a kocsi szekrénye az alvázról teljesen letört és lefordult, az alváz pedig mind a két tengelylyel kisikamlott.

Az állomásokból való kocsi megfutamodások azonban tulnyomó részükben a tolatásoknál — főként a kézi tolatásoknál — elkövetett mulasztások vagy figyelmenlenségeknek a következményei. De néha olyan körülményeknek is, hogy az ember méltán elcsodálkozik fölöttük.

4 Ilyen eset volt az, amikor egy 12 tonnás önsúlyu, teljesen kifogástalanul működő új fékkel felszerelt kocsi egy állomásból megszökött csak azért, mert kézi erővel hat-hét más kocsit löktek feléje. A fékes kocsinak az volt ugyanis a rendeltetése, hogy a mázsavágányról egyenként feléje gördített rakott kocsikat felfogja; evégből egy ember állott a fékplateauján és a kocsi fékjét állandóan jól megszorítva tartotta. Am, amint a rakott kocsi egyenként nekiütődtek a csoportnak, a legvégül álló fékes kocsi is mindig tovább és tovább csusszant a csak kissé lejtős vágányon. Addig-addig tartott ez a csusszantás, amíg a kocsi a kijáratí váltón kívül kezdődő 20% lejtőbe jutott s a fékező ember ott vette észre, hogy most már magától kezd csuszni tovább, lefelé. Az ember, miután sem mást, sem okosabb dolgot nem cselekedhetett, leugrott a kocsiról, ez pedig — teljesen befékezett kerekkel — csak csuszott tovább; mögötte a féknélküli hét más teherkocsival, melyek a lejtőben hathatósan nyomták ezt a fékezett kocsit maguk előtt lefelé. Ebből a csuszásból csakhamar olyan óriás rohanás lett, hogy a harmadik állomásig tartó 10 kilométernyi utat hét perc alatt tette meg a tisztelt társaság. Ezen a harmadik állomáson ugyanis hamarosan elkészültek a fogadásukra s a kocsikkal elállított raktári vágányra bocsátották őket. Több teherkocsi természetesen teljesen összezuzódott, több más megsérült és kisikamlott. Hanem a fékes vezetőnek a viselkedése volt mégis a legérdekesebb. Ez, egy igen szilárd alkotmányu új kocsi, az összemenés pillanatában nem zuzódott össze, hanem az utjában álló alacsony oldalú és fékezett szenes-kocsi egyik sarkát lesza-kitva, oldalt és felfelé csapott, fel a levegőbe, hogy 30—40 méternyi távolságu rettentő ugrás után a harmadik és negyedik vágány között vágódjék földhöz. Ez a levágódás okozta, hogy az egyik oldala teljesen betört. A kocsinak mind a négy kerekén a talpak köröskörül telve voltak sűrűn egymás mellé sorozott, krajczár nagyságu horzsolásokkal, amelyek a kocsi gyors rohanása közben, a kerekék erősza-

kos meg-megereszkedése közben, lettek az aczél-sineken kicsusztatva.

5. Egy másik hasonló, de egyéb ok folytán történt kocsiszökésnél, kilencz kilométernyi 16‰ lejtőben megtett ut után a hat kocsiából álló sor rohanása már olyan nagy volt, hogy még a távolabb állók is csak egy kocsit véltek iramodni látni. Ez a sor, amikor már kisebb lejtőbe és vízszintes pályára ért, csak akkor állott meg, amidőn a csapágyakban a kenő anyag — a nagy hőség következtében — teljesen kiszáradt, a csapágyak bélést képező fémkompozíció pedig kiolvadt, s a tengelycsapok a csapágycsészék kemény anyagával dörzsölődtek.

6. Hogy mire képesek az így rohanásba jutott kocsik, mutatta egy néhány évvel ezelőtt történt eset, amikor a nyílt pályán, 6‰ lejtőben megszaladt három üres fedett teherkocsi, amidőn a vízszintesbe ért, egy ott éppen felbontott 2 méteres nyílásu átereszhez érkezett. Az első kocsi mind a négy kerekével merőben átugrott a széles nyíláson és tul a kavics gyon futott tova; a második kocsi, az elsőtől kapott csekély visszaható lökés folytán, már csak az első kerékpárral birt a nyíláson átugorni, de már a második kerékpárral bepottyant a gödörbe.

Sok, igen sok ezekhez hasonló eseteket lehetne még felsorolni. Azonban tanulás és okulás czéljából legyen elég egyelőre ennyi.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Vonatösszeütközés Budapest kitérő mellett.

Szerdán, mult hó 24-én este tizenegy órakor nagy vasuti szerencsétlenség hire terjedt el a fővárosban. Egy személy- és egy tehervonat karamboljáról röppent szét a hir s mennél tovább terjedt, annál jobban nőtt a halottak és sebesültek száma. Örvedetes dolog, hogy a hir ebben a formában nagyon is tulzott volt.

A leghamarabb értesített mentők három kocsi-val robogtak a szerencsétlenség helyére, ahol Isten különös kegyelméből igen kevés dolguk akadt, mert bár egy utasokkal zsufolt személyvonat ütközött is össze Budapest vasuti pályáinak legmeredekebb töltésén egy tolató gőzössel, semmi komolyabb baj nem történt.

A Zimonyba menő 908. számú vonat este 10 óra 20 perczkor indult el a keleti pályaudvarról. A ferencvárosi pályaudvarról 10 óra 41 perczkor indították tovább. Mikor a személyvonat a hat percznyire lévő Budapest-kitérő állomás távjelzőjén tulhaladt, ott beleütközött a 951. számú tolató tehervonatba.

A rendes sebességgel haladó 908. számú vonat telve volt utasokkal s az ütközés következtében három II-od osztályu kocsi kisiklott, kettő a hatalmas meredekről lezuhant a töltés aljára, míg a harmadik kocsi féloldalt dőlt a sineken, a mozdony és a kalauz-kocsi pedig, bár erősen megrongálódva, a sineken maradtak.

A tehervonat mozdonya és kalauzkocsija szintén erősen megrongálódott, míg a hozzácsatolt három teherkocsi láncza kioldódott és az ütközéstől kapott lökés ereje által hajtva, az elszabadult kocsik a pályaudvar kocsijai közé rohantak és ott alapos rombolást vittek véghez anélkül, hogy emberéletben kárt okoztak volna.

A személyvonat utasai, akiknek nagyrésze még

épen az elhelyezkedéssel volt elfoglalva, a hatalmas lökés következtében vagy egymásra buktak vagy pedig a fejükre eső podgyáztól és bőröndöktől sérültek meg többé-kevésbé. Súlyosabb sebesülés nem is igen történt s a kivonuló mentők még a segélymozdonnyal a ferencvárosi pályaudvarra visszatolt személyvonaton megadták az utasoknak azt a kevés elsősegélyt, melyre esetleg szükség volt.

A sebesültek névsora a következő: Bátor Henrik zombori vasuti tisztviselő, akit a töltésről lebukott vasuti kocsi egyikében épen a legkényelmetlenebb helyzetben ért a katasztrófa. Csodálatos módon csak kisebb agyrázkódást szenvedett.

Lövinger Adolf szabadkai kereskedő kisebb fejhorsolást kapott.

Szalai Jenő utazó fejére egy nagy és súlyos podgyász-darab esett és meglehetősen erős agyrázkódást okozott.

Fejér László villamos-kalauz könnyebb zuzódás árán szabadult.

Perlesz Adolf bács-jankováczi kereskedő bal-karját zuzta össze.

László József kiskun-halasi levélhordó arcát zuzta össze.

Hermann Julia 16 éves leány az ijedségtől szivbajt kapott.

Kovács Józsefnél, a 908. sz. vonat főkalauzájánál erős zuzódásokat s nagyobb fokú agyrázkódást konstatált az orvos. Magyar Gábor, a 951. sz. vonat vezetője is több helyütt megsérült, de nem veszedelmesen, ugyisintén Lagler Lukács is, a személyvonat mozdonyvezetője.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága szigorú vizsgálatot indított a katasztrófa dolgában s a megindított vizsgálatról a következő tudósítást küldte szét:

A Budapest keleti p.-udvarról esti 10 óra 20 perczkor Szabadka felé indult 908. sz. személyvonat f. hó 23-án Budapest kitérő előtt összeütközött a 951 számú tehervonat mozdonyával, mely mozdony a 908 sz. személyvonat részére Budapest kitérőn szükséges vágány szabaddátétele végett néhány kocsival tolatást végzett a tilos állásban volt védjelző fedezete alatt. Az összeütközés következtében mindkét vonat mozdonya és kalauzkocsija s a 908. számú vonathoz 3 személykocsi kisiklott és megrongálódott. Az utasok közül 8-an, a vonatszemélyzet, közül 4-en könnyű sérülést szenvedtek. A sérült utasok a vonattal tovább utaztak. A balesetet Friedmann Ignác budapest-ferencvárosi forgalmi hivatalnoknak az a vétkes gondatlansága okozta, hogy a 908. sz. vonatot állomásáról elindította, még mielőtt erre a szabályok szerint Budapest kitérő állomásától kikérendő volt engedélyt megkapta volna. Friedmann állásától felfüggesztetett és szigorú fegyelmi vizsgálat folyamatba tetetett.

A svéd vasutakat, mint Stockholmból írják, nemsokára villamos erőre fogják átalakítani. Svédországban nagyon sok erős sodru víz és vizesés van és szakkörök már régóta hangoztatják, hogy ezeket az olcsó természeti erőket az eddigénél sokkal nagyobb mérvben kellene kiaknázni. A svéd mérnökök végre egy tervet dolgoztak ki, mely szerint az összesen 12,000 kilométer hosszú svéd vasutak üzemére 32,000 lóerő elégséges volna, melyet turbinák által hajtott villamosfejlesztő gépek útján le-

hetne beszerezni. A terv szerint az egész országban tizenkét központi áramfejlesztő telepre volna szükség, ami negyven millió svéd koronába kerülne. Ennek az összegnek kamatait és az amortizációját bőven kifizetné az az összeg, amelylyel a svéd vasutak üzeme minden évben olcsóbbá lenne.

Óriási teknősbéka. (L.) A legnagyobb teknősbékák a Csendes-tenger közepén, egy Galopagos nevű kis szigeten tenyésznek, de fajuk már-már kiveszőben van, úgy hogy egy-egy ritkább példányt csak nagy fáradsággal és hosszas kutatás után lehet találni. Green M. G. hires angol természettudós másfél évi kutatás után talált nemrég egy óriási példányt, mely 226 kgr. súlyu volt. Testének hossza másfél méter, s a tudós véleménye szerint legalább is 1500 éves lehet.

A *brightoni* világhírű aquarium annyiszor megbámult eleven példányt állítólag csak 800 éves és súlya nem több, mint 164 kilogramm.

A pókok és az időjárás. Az időjósoként szereplő állatok között első helyen a pókok állanak. Ezek közül is főleg a keresztes pók és a házi pók. Egy politikai fogoly már a múlt században — hosszabb ideig lévén elzárva — nagy gonddal figyelte meg czellája pókjainak magatartását az időjárással szemben és azt találta, hogy ezek magatartásából egész biztonsággal lehet következtetni a jövő időre. A pókok ugyanis tartós eső beállta előtt lesőhelyeikre vonulnak vissza, míg verőfényes időben vigan sétálnak a hálóikon. Ennek oka onnan ered, hogy a pókháló szála a hajszálhoz hasonlóan meglazul, megernyed a nedves levegő behatása alatt, vagyis a pókháló ugyiszlóván száraz hygrométer gyanánt szerepel. Innen van az, hogy mikor a pókháló ily viszonyok közé jut, a pók nem szeret rajta futkosni, hanem a tapasztalatokon okulva, lesőhelyére visszavonul.

Fölfutó a házfalakon. Általános a vélemény, hogy a vadszőlő, borostyán és más hasonló kuszó növényzet az alatta lévő falat nedvessé teszi, illetőleg annak kellő kiszáradását azáltal, hogy a napfényt távoltartja, megakadályozza. Az utóbbi években a kutatás ezt a véleményt teljesen megdöntötte. Azt tapasztalták ugyanis, hogy a fölfutó növények sűrű lombja az épület falát zsindelyszerűleg borítja be és oly szívosan védelmezi minden esőcseppből, hogy csakis a leghevesebb vihar esetén lehetett a falakon a nedvesség nyomait észlelni. Ami már most az eredetileg nedves falakat illeti, bebizonyult, hogy bár a fölfutó növényzet elvonja a napfényt a faltól, a meleget sokkal nagyobb mennyiségben veszi át, mint a világos színű, sima felszínű vakolat, úgy, hogy még akkor is erősen szárítja a falat, amikor azt már a napfény nem éri. Még egy sajtóságos tulajdonságát tapasztalták a falak mellé ültetett fölfutóknak. Nagy kiterjedésű lomb ugyanis igen sok vizet von el az alapfalakat környező talajtól és így az alapfalakat erősen szárítja.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az áruló.

Regény.

— Irta: M. Z. —

(Folyt.)

Francoist őrségül hagyva az erkélyen, a többiek a ház kapuja elé siettek, hogy ott várják be a magános vendéget. Veelderen gazda tünődött egy darabig, eléje menjen-e vagy sem; de azután mégis felülkerekedett benne a szánalom ennek az asszonynak szerencsétlen sorsa iránt, és megindult, hogy ő legyen az első, aki őt üdvözli.

Az asszony szemei azonban nem azt nézték, van-e élet a ház körül, vagy hogy várja-e őt valaki. Amint az elszórtan heverő holttesteket megpillantotta, megállt és kémlő tekintettel jártatta végig szeméit azok mindegyikén. Egyszerre egész testében összerázkódott, arcza halotthalaványnya lett, s miközben tekintete kísérteties módon irányult a halottak egyikére, egy iszonyu sikoly tört ki a kebléből. Mint egy örült rohant előre ama férfinak, John Friendnek holtteteme felé, reávetette magát a hideg hullára s oly görcsös vonaglásba esett, hogy irgalom volt reá nézni . . .

— Maryt ne engedjétek kijönni a házból, amíg nem mondom — utasítá Veelderen gazda a mellette álló leányok egyikét halk hangon.

Megilletődötten állottak ott tovább is és várták, hogy az első fájdalomnak legkinosabb rohamai elmuljanak. Jó hosszú idő telt azonban belé, amíg az idegen asszony ismét felvetette a fejét s a környezetére is figyelmet fordított.

Veelderen gazda feléje közelített.

— Asszonyom, nyugodjék meg az Úr akaratában. Az ő rendelése volt ez.

— Óh nem, nem, jó ember. Nem az Úr akarta ezt így. Hanem a gonosz és az ő földön járó czimborái. Akik ezt a sorsot szánták az én drága Jonnymnak. Akik elrabolták tőlem azt, akit legjobban szerettem a világon; aki énnékem mindenem volt ezen a földön. Ők vitték belé ebbe az átkos tervbe, ők veszejtették el az én egyetlen Jonnymat. Igen, ők.

Az asszony, ahogyan újból elfogta a zokogás, még Duvalnak és Fritznek a részvétét is felköltötte maga iránt az ő nagy szenvedésével. Pedig ezek nagyon jól tudták, hogy milyen bűnös forrásból fakadt ez a szenvedelem és tudták, hogy van egy férfi, aki évek hosszú során át sokkal, de nagyon sokkal többet szenvedett miatta, mint ez a nő most itt előttük. Ők ismerték a szegény Mastonnak élete történetét, ezen életnek kálváriáját . . .

Az asszony hirtelen felállott, felszáritotta könnyeit s miközben kuszált hajfürtjeit a kopott fejkendő alá simította, a felindulástól még mindig remegő hangon fordult a gazdához.

— Veelderen gazda, mi ketten már régi, nagyon régi ismerősök vagyunk. Azt hiszem hogy ön is ráismert a szegény . . .

Nem bírta befejezni a mondatot. Ujabbi zokogás fojtotta el a szavait.

Veelderen gazda pedig nem szólt, csak némán igenlően bólintott a fejével.

— Hol van . . . hol . . . az én gyermekem . . . Aki akkor . . . akkor . . .

— A gyermek él és baja sincsen. Jó kezekbe került. De nem az anyja jóvoltából.

Alig, hogy Veelderen gazda az utóbbi szavakat kimondotta és azok hatását a meggyötört asszony arczán meglátta, szerette volna visszavonni őket. Ámde már nem lehetett visszafojtani, amit a benesejében dülő érzelmek a nyelvére hajtottak.

Az asszony pedig letérdelt, imára kulcsolta kezeit s a következő perczen eszméletlenül terült végig a véres gyeppázsiton . . .

V. Mindent a szabadságért.

Lydenburg még akkor nem volt a szó közelebbi értelmében vett város. Csupán nagykiterjedésű bányatelep, melynek minden berendezkedésén meglátszott az elhamarkodottság, a hirtelen való előállítás. Rendetlenül, elszórtan és messze egymástól álló fabódék sokasága, tarkítva egynéhány szilárdabb alkotmányu, de vakolatlan kőházzal; csupa felturkált, felkavart földterület, itt gödör, amott domb. Sehol egy fa, vagy bokor, mely ebben a vigasztalan tájékbán változatosságot, pihenő pontot nyújtott volna a szemnek.

Amilyen barátságtalan volt egyébként a vidék, annyira, sőt még annál is inkább visszataszítóak voltak a lakói. Egytől-egyik züllött vad alakok, akik mindegyikének arczáról ritt le, hogy ezek képezik az emberi társadalomnak a salakját. Szerencsevadászok, akiknek nincsen hazájuk, nincs családjuk és nincsenek rokonaik; akik nem ismernek más törvényt, mint a saját aljas szenvedélyeiket és akiknek nincsen más vágyuk mint az arany, akik nem ismernek más életcélt, mint a gyémántvadászatot; hogy hirtelen meggazdagodván, épp oly hirtelen tékozzolják is el megint a gyorsan szerzett vagyont. Emberek, akiknek lelkületéből már az imádság sem űzi ki a sátánt.

Ezeknek az aranykeresőknek és gyémántvadászoknak a sokaságát tarkította, jobban mondva feketítette a kaffer napszámosok még nagyobb sokadalma. Akik sem ingó, sem ingatlan birtokot nem szerezhetvén és nem bérelhetvén, úgy és akként igyekeztek magukat kárpótolni, hogy a bányák kiaknázása, az érczcel teli kövek zúzása és mosása közben ott loptak, ahol lehetett és annyit, amennyit lehetett.

Néha-néha jelent meg csak ebben a félelmetes társaságban egy tisztességes alak. A bányatulajdonos búrok egyike vagy másika, akik ezt a területet részint harcban, részint vétel útján szerezték volt meg évekkkel ezelőtt az ott lakó basutó négerektől. Akkor, amikor hire sem járt, hogy ez a talaj mennyi kincset rejt magában. Az angol kormány és magánosok ismételten tettek fényes ajánlatokat a birtokos búroknak, hogy ezt az aranytermő földet nékiek eladják. Ámde hiába. A búrok nagyon jól tudták, hogy amint az ő gyülölt ellenségük, az angol, már ezen a tájon is befurakodik közéjük, amint egyszer megveti a lábát közöttük, többé nem szabadulnak tőle. Mint bérlőket, a búr megtűrte az angolokat, mert maga nem szeretett aranyásással foglalkozni. De mint birtokos szomszédokból, nem kért belőlük. Ezek a bányatulajdonosok minden egyes esetben, amikor bérlőik között megjelentek, jónak látták, hogy

állig felfegyverkezzenek. Bizonyára ismerték bérlőiknek békés hajlamait, akik szintazonképen revolvereket hordoztak maguknál — olvasók helyett — még álmukban is . . .

A bányákban befejeződött a napi munka. A fekete napszamosok több helyen tábori tüzeket gyújtottak s azok köré kuporodván, fogyasztották el szegény vacsorájukat. A bérlő urak — már mint a sok kalandor — a bányatelepnek egyetlen korcsmájában gyülekeztek, ahol a nagy ivóban, hosszú asztalok körül folyt a pálinkaivás s a napi események megbeszélése.

Az egyik asztal végénél két ilyen vad, züllött alak ült egymással szemben és halkán beszélgettek.

— Te, Fred — kezdé az egyik — nekem az a sápadt pofáju, szakállas franczia sehogy sem tetszik.

— Melyik?

— Az, aki ott gubbaszt mindig magában a söntés mellett és soha senkivel szóba nem áll, vitába nem elegendik. Hiszen igaz, hogy még csak rövid ideje van itt; de a nyakamat teszem egy üres patron ellenében, hogy az az ember töri valamiben a fejét. Még pedig olyas valamiben, ami reánk nézve aligha lesz kellemes. Mikor jön meg már Taylor?

— Ugy tudom, hogy néhány nap múlva itt lesz. A szeretőjének nagy gondossága mellett annyira felépült, hogy maga is részt akar venni az itteni dologban. A gaz ficzkó tudja, hogy itt van kilátás egy kis harácsolásra s mihelyt aranyról hall valamit, talán még sirjából is képes volna kibujni.

— Vele jön az az asszony is?

— Mistress Baxton? Igen. Azt mondta, hogy többé nem tágit az ő drágalátos Jimmyje mellől, nehogy megint baja essék. Nem hiába, hogy még Európából is eljött a gaz ficzkó után.

— Ha mistress Baxton oly gazdag, mi szükségük van itt kóborolni Dél-Afrikában? Miért nem mennek angolországi birtokaikra?

— Hja, ha egy kis hiba nem esett volna a kréta körül. Taylor uramat epedve várja otthon, Angliában a királyi ügyész . . .

— De mi szüksége neki itt is kalandok után futkosni? Itt csak megélhetnének valahol szép csendesen?

— Az a tervük. Csak még egy jókora fogásra van szüksége Taylornak, mert, úgy látszik, nem biztosak abban, hogy a mistress fivére, a nemes lord, nem helyezteti-e majd az ő bolond nővérét gondnokság alá. Ahogyan én Taylort ismerem, az nem sokat törődne ezzel sem, hanem egyszerűen elkergetné vagy eltenné láb alól az asszonyt.

(Folyt. köv.)

Az ítélet.

Irta: Turtsányi Vilmos.

Amerre a szem lát, kopár minden. A termést learatták, a fű elvesztette üde zöld színét, a fák hervadt lombjairól egyre hullanak a sárguló levelek, melyeket egy-egy szélroham végigsöpör a poros uton. Az enyészet sajátságos illata hallámszik a levegőben. Az itt-ott nyíló elkésett virágok már nem tartják az ős szomorú szürkeségét: emberen, állaton erőt vesz az elhagyatottság. Pihenésre készül minden, megnyílt már a természet nagy temetője, hogy befogadja halottjait.

Hideg, csipős szél fúj. Bugásán keresztül szakadozva hallatszik a falu harangjainak bus kongása. Ma temetik Cserő Balázs földbirtokost.

A temető felé halad a gyász kíséret. Senki sem tartaná annak, ha a koszoruzott koporsóval nem haladnának előtte. Az arczokról leritt a közönyösség. A kíséret pap szözlőültetéséről vitatkozott a kántorral. Inceselkedő gyermekesereg lármája, visongása zárta be a menetet.

Amig odakint a szivtelen képmutatás egy-egy rögöt dobott a koporsó után és a pap a megrendelt gyászbeszéddel, melyet az elhunyt állítólagos érdemeiről és szerencsétlen sorsáról mondott, hiveinek érdeklődését leste a maga személye iránt, az alatt özvegy Fehér Pistáné, kire Balázs uram egész vagyonát hagyta, csendes imába merülten ült szobájában.

Vagy talán nem is imádkozott. Összekulcsolt kezei, bánatos arcza, könnyekkel megtelt szemei egy meggyötört léleknek szenvedéseit mutatták.

Ő is hallotta a harangok bugását, a gyászmenet ablaka alatt vonult el.

— Jóságos Isten, — sóhajtá — most már ő is itélőszéked előtt áll, te tudod legjobban, hogy esett meg az egész, te vagy az egyetlen igaz bíró!

Révedező tekintete a falon függő, deli ifjut ábrázoló arczképen akadt meg, lelke pedig visszazállott a múltba, mikor még ő volt a falu legszebb leánya és ő utána bomlott a legények legjava.

A sok édes emlék lassan-lassan lesimitotta arczáról a bút, keserűséget, mint ahogy a sötét éjszaka szomorúságát az egymásután feltűnedező fényes csillagok enyhítik. Szemei felragyogtak és merengve nézett maga elé, mintha az a mély bánat, mely lelkén ült és ifju arczát idő előtt halovánnyá, hervadtá tette, teljesen elmúlt volna.

Pedig nem arra gondolt, hogy mennyire törték magukat a legények utána, mert azzal akkor sem törődött; az ő szívének egyetlen édes szerelme akkor is csak Fehér Pista volt. Vele szötte ő édes álmait a valóság felé.

Szegények voltak mindketten. Együtt jártak napszámba a kalászhullámos földekre, a hüs erdőbe. A kapálásnál egymás mellett fogták a sorokat és ha Juliska néha visszamaradt, hogy fehér homlokáról, piros arczáról a verejtéket letörölje, Fehér Pista az ő sorát is végig vitte, hol kapájára támaszkodva bevárta, míg frisset fognak. Ilyenkor egymásba olvadt a két ifju tekintete egy pillanatra, hogy azután ismét szótlánul tovább dolgozzanak a nap lementéig. Vig dalok üde tréfákkal váltakoztak, melyekkel az idősebb munkások az ifjabbakat illették.

S ha végre megkondult az esti harangszó, elnémult a dal és letették szerszámaikat. Kiki levette kalapját, megtörülte izzadt homlokát, végigtekintett munkáján és nyugodt melegegédéssel a falu felé fordult. Párosan indultak haza felé!

Pista és Juliska is egymás mellé kerültek. Az emberek is magukra hagyták. Tudták, hogy szeretik egymást. A magyar paraszt pedig olyan, hogy nem szaporítja a szót, ha nincs mit beszélnie, s jól megválasztja hozzá az időt akkor is, ha van.

A többitől elmaradva, a férfi bizalmasan kezénél fogta a leányt, ki mindjobban oda simult kedveséhez, míg végre a leszálló alkony védelme alatt forró öleléssel bucsuztak egymástól.

Igy ment ez napról-napra. Kuporgatták a krajczárokat, hogy azt a meleg fészket, édes otthont

felépíthessék, ami után annyira vágyakoztak mindketten.

Juliskáék kertje alján folydogált a patak. Partjait beárnyékolták a fák lombjai. Itt üldögéltek pihenő napjaikon és tervezgették jövőjüket. Nem beszéltek szerelemről, jól tudták ők úgy is, hogy szeretik egymást. S ha már mindent elmondtak egymásnak és gyérbek lettek a szavak, a leány az ifju vállára hajolva, elmerengett az iramló habok játékán és lelke a bujdosó napsugárral szállt tova az ismeretlen jövő felé. Ott ültek ők még akkor is, midőn a patak tulsó oldalán felcsillantak a pásztor-tüzek és a daloló vigságot a csalogány mélabus csattogása váltotta fel. A fák levelein, mint egy sóhaj, végig futott a szellő. A felkelő hold sugarai az ágakon ringva a lombok között bujdosnak, honnét az ezüstsávok hullámokon tova iramodtak. A bogarak zümmögésébe belevegyült a pihenésre tért madarak halk csicsergése, mielőtt még egymás mellé bujva elaluzsznak.

Ők is közelébb húzódtak egymáshoz.

Cserő Balázs a falu legtehetősebb gazdái közé tartozott. Apja úgy szakadt a faluba. Senki sem tudta, ki volt, honnét jött. Csak azt tudták, hogy van pénze, mert egyik fertályt a másik után vette. Mogorva, magába zárkózott ember volt. Sokat utazgatott; hová, merre, az titok maradt. Az öregebbek még emlékeztek, hogy éppen aratás idején egy reggel csendőrök jöttek a faluba és magukkal vitték az öreg Cserőt. Azóta sem került vissza.

Egy ideig hányták-vetették a dolgát a község-háza előtti piacon, de soha senki bizonyosat nem tudott felőle, s mire fia megnőtt, már alig néhány ember tudta a történeteket.

Az ifju Cserő Balázs apjának szakasztott mása volt. Vad, indulatos természete miatt és mert városiasan ruházkodott, nem is igen közeledtek hozzá. A paraszt ember a maga fajtájának megcsufolását látja abban, ha valaki az ősi szokástól eltér. »Ugysem falunkbeli«, mondogatták, ha szóba került, s ezzel meg volt mondva minden.

Mindennek daczára, a szegény nép ragaszkodott hozzá, mert nála állandó keresetre talált. Télenyáron volt napszám, noha keservesen megdolgoztatta is érte, de mégis csak nem kellett éheznie, fáznia a hosszú télen át. Fehér Pista is oda járt dolgozni Juliskával.

Egy idő óta azonban Cserő Balázs gyakrabban utána nézett a munkásoknak, mint azelőtt, és legtöbbit ott időzött, a hol Juliska dolgozott. Ha Fehér Pistát meglátta mellette, elkomorodott, ok nélkül szidta napszámait és bármennyire igyekeztek kedvére dolgozni, hiába volt. Azóta Fehér Pistának is mindig másutt akadt dolga; Juliskának pedig annyi tenni valót adott Balázs uram a ház körül, hogy teljesen elmaradt a külső munkáktól, melyeknek ő maga sem nézett annyira utána mint azelőtt, mert a mint mondogatta, otthon sok rendezni valója van.

Falun nem lehet titkokat megőrizni. Már mindenütt azt suttogták, hogy Balázs uram szerelmes lett Juliskába, amit a férfiak nagyon magától értetődőnek találtak, de az anyák és leányaik annál mérgesebben tárgyaltak a kapu előtti padkákon, mert nem egynek titkos vágyakozása oda irányult, hogy nem is volna a legutolsó dolog Balázs uram portáján egy kényelmes, puha fészket vetni, a honnét ugyancsak kitélnék a páváskodás.

Hát még mikor a templomban is meglátták Balázs uramat vasárnaponként, ami azelőtt soha meg nem történt!

A fehérség felháborodása határtalan mérveket öltött. Irigy szemekkel lesték Juliskát, nem pislog-e át hozzá. De bizony hiába lesték, mert az ugy bele-mélyedt imádságos könyvébe, mintha soha mást nem is látott volna. Pedig dehogy; néha-néha mégis oda tévedt szeme titokban a legények csoportjára, s azok közt Fehér Pistára s akkor azután szép orozáinak pirosságát a legszebb rózsa is megirigyelhette volna.

Balázs uram fülbe is eljutott a sok szóbeszéd, s eltökélte magát, hogy véget vet neki.

— Hallod-e Juliska, — mondá egy alkalommal — beszédem van veled.

— Megteheti, nem futok én senki elől — felelé a leány.

— Ne beszélj így, nem akarok én semmi rosszat. Rég tudhatnád, hogy szeretlek téged, csak azt akarom neked mondani.

— Honnét tudjam én azt, nem gondoltam soha arra, ugyse vezetne semmi jóra — mondá a leány és zavarodottan hagyta félbe munkáját.

— Hát mi jóra vezet az, — fakadt ki Cserő indulatosan — hogy Fehér Pista legyeskedik körülötted? Mit akar veled? Mi lesz belőletek, ha két koldus összekerül?!

— Az nem Balázs uram gondja — felelte a leány szégyen és haragtól kipirulva.

— Nem kell azért mindjárt megharagudnod — engesztelé a leányt Balázs. Én csak úgy gondoltam, hogy jó sorod volna nálam, ha feleségem akarnál lenni; mert én megbecsülnélek.

— Nem illik a szegény a gazdaghoz, van a faluban magának való leány elég.

— Megbánod te még ezt... No, de nem szoltam semmit — mondá keserű mosolylyal Balázs uram és hátat fordított a leánynak.

Minden a régiben maradt, csak Juliskának nem akadt többé dolga a ház körül; de azért Cserő Balázs még sokkal szivesebb volt hozzá, mint eddig.

Fehér Pista kiesett a katonasorból és most már nem akadályozta semmi többé Juliskával való egybekelését. Az eljegyzésnek hamar hire ment a faluban.

— Hát mégsem Balázs uram a vőlegény! Nem volt eszénél a leány, mikor ennek a gazdagságát visszautasította — mondogatták az asszonyok.

— Jól tette, — felelték mások — minek ment volna hozzá, ha nem szerette; annak csak perpatvar és szerencsétlenség lett volna a vége.

A rátartós hajadonok pedig annak örültek, hogy még mindig számot tarthatnak a kényelmes portára.

Meg volt a lakodalom, Balázs uram se hiányzott róla. Jökedvén meglátszott néha az erőltetés, de ennek okát nem tudta senki Juliskán kívül, de nem is kereste. Ki törődött volna azzal, kinek milyen a kedve. Ma nem ért rá ilyesmire senki.

A fiatalok táncoltak, míg a lábuk birta, a vénebbek pedig sűrű koczingatás mellett meghányták az ország dolgát és arra az eredményre jutottak, hogy bizony már élni sem érdemes a sok fizetség miatt. És mennél sűrűbben ürült a pohár, annál ritkább lett a szó, és arra is csak helyeslő fejbólintással feleltek a többiek, míg végre ingatag léptekkel igyekezett egyik a másik után kiosonni a kis szoba forró gőzéből.

Lassan kiürült a ház és Balázs uram is bucsut vett az új házaspártól. Keveset ivott, mégis támo-lyogva ment hazafelé. Kapujának kőoszlopához támaszkodva, a holdvilágba bámészkodott, mint a kinek nincs helyén az esze. Csak mikor a pihenni térő éjjeli őrök »jó reggelt« kívántak neki, akkor ment a házba és haragosan csapta be az ajtót maga után.

— Ennek sem volt kedvére a mai lakodalom — mondogatta egymásnak a két haza döcögő alak. Mert hogy ők is alaposan kivették részüket körül- nézés és jókivánság czimén a poharazásnál.

A szorgalomnak és takarékoságnak megjött az eredménye. Fehér Pista is a tehetősebb gazdák sorába lépett. Az egy tehénnek, amit Juliska hozott, már párja is akadt és az istállóban kapálódzó két csikónak is volt mit szántania.

De Fehér Pista is megváltozott. Egészen Balázs uramhoz szokott, jó barátok lettek. Kicsinyelték a falu népét, városiasan öltözködtek és nem vegyültek közéjük. Hanem eljártak a kaszinóba, hol az urakkal ismerkedtek, akiknek választások alkalmával jó szolgálatokat tettek, s ezért azután »hogyan van, mi ujság a faluban, Cserő uram, Fehér uram«, megszólításokkal tüntették ki őket, s megengedték nekik a kályha mellett levő asztalnál egy pohár bort meg- inni, esetleg a kialvó tűzre egy lapát szenet önteni. De hát a többi parasztnak ez a kitüntetés sem jutott.

Tagjai lettek az úri vadásztársaságnak is. A sok koczavadász rájuk bízta konyhája ellátását és kivált a koronauradalom erdejéből kicsapongó nagy- obb vadat kézrekeríteni kényelmesebb volt ezekre bízni, mert ez a foglalkozás úri tagnak nem is igen illett volna.

Juliskának azonban nem tetszett ez az élet, mert a gazdaság is hanyatlani kezdett. Intette az urát, hogy mire való másnak a vadjára leselkedni, mire való ez az úri barátság paraszt embernek, mikor az semmi jóra nem vezethet; eke való a parasztnak, nem puska. Balázs barátsága miatt is nehéz sejtelmek gyötörték az asszonyt. Nem tudott annak őszintésében hinni.

Végre Pista is engedett a sok rábeszélésnek és több időt töltött a gazdaságnál. Még vadász- fegyverét is eladni készült, nem akarta a házi békét megbontani, mert szerette feleségét és ha jól meg- gondolta, igazat is adott neki.

Szarvas van a határban! Ezzel állított be Cserő Balázs Fehérékhez egy szép őszi délután, ha már egészen le akarsz mondani a vadászatról, ez legyen az utolsó, azután én is abaahagyom.

Kelletlenül ugyan, de végre mégis elment.

Az asszony szomorúan, gondolatokba merülten ült szobájában, midőn nagy zaj közepette hordágyon az udvarba hozták Fehér Pistát. A halál merevsége megülte már arcát, orvosra nem volt többé szüksége.

Cserő Balázs szarvas helyett véletlenül szíven lőtte. Az özvegy kiutasította a házból, mikor a teme- tésre eljött; és férjének szándékos meggyilkolásáért feljelentette a bíróságnál.

Sokáig huzódott a per, azóta Balázs csak ár- nyéka lett annak, ami volt.

Ma kellett volna a bíróság ítéletét meghall- gatnia, de bizony azt már nem földi bíró, hanem a mindentudó Isten hirdette ki előtte.

Olvasóink figyelmébe ajánljuk a következő köny- veket:

1.

Vasuti élet.

— Irta: **Temesváry Alajos.** —

Ebben a művében szerző keresetlen egyszerű- séggel, de megrázó színekben festi a vasuti életnek fáradsalmait, kinlódását, nehézségeit, de különösen ezernyi veszélyeit, s a történetek, melyeket itt el- mond, igazán megható részleteket tárnak fel az olvasó előtt ebből a ritka nehéz életből. A könyv annál értékesebb, mert szerző a benne szereplő embereket mind ismerte, a velük történt borzalmas eseményeket részben közvetlenül is megfigyelte. Aki elolvasta ezeket a történeteket, az más szemmel fogja nézni a vasuti embert és más véleménynyel lesz annak szolgálata felől. A könyvet tagjaink le- szállított árban, 60 krajczár beküldése mellett ren- delhetik meg kiadóhivatalunkban.

2.

Bumli.

— Irta: **Temesváry Alajos.** —

Lapunk szerkesztőjének ezen újabb könyvé- ről elég annyit mondanunk, hogy aki a vasuti élet- nek derűs oldalait, kacagató fonákságait is meg akarja ismerni, az olvassa el a Bumlit. Nem fogja sajnálni sem a fáradságot, sem a pénzt, amit reá fordított. Csak arra a néhány vig dologra kell utal- nunk, ami lapunkban a szerző tollából eddig meg- jelent és mindenki tisztában lesz azzal, hogy jó könyvet kap pénzért. Ára *egy korona*, mely lapunk kiadóhivatalához küldendő be.

Aki egyszerre rendel meg mind a két könyvet, azokat összesen két koronáért kapja.

E két könyvnek nem volna szabad hiányoznia egy vasutas házában sem.

3.

Csitt-csatt.

— Irta: **Csitt. Fordította: Csatt.** —

Igen mulattató, pikáns novellafüzér. De csak felnőttek számára íródott. Bolti ára 3 korona, a »Kitartás« tagjai ellenben 2 korona beküldése elle- nében rendelhetik meg kiadóhivatalunknál.

ANEKDOTÁK.

Az akadály. *Lelkész:* Aztán beszéljen a lelkére fiának, hogy kövesse meg szépen azt az embert, amiért megbántotta, mert ez a rendje!

Atyafi: Nehezen fog az menni, kérem alásan!

Lelkész: Micsoda? Hát olyan elvetemedett em- ber a kend fia?

Atyafi: Nem a', könyörgöm alásan, hanem hát dadogós az istenadta!

Modern asszonyok. — Miért küldted el a szakácsnédat?

— Mert a férjemmel csókolódozt.

— Kár érte! Én a te helyedben inkább elvál- tam volna a — férjemtől.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Bene János, Kassa, 6 korona 80 fillért; Tamássy Géza, Szolnok, 7 korona 40 fillért; Weisz Lázár, Nagy-Várad, 8 koronát; Vizváry Antal, Királyháza, 26 korona 9 fillért; Keilbach Miklós, Versecz, 28 korona 3 fillért; Pekurár Simon, Soborsin, 39 korona 91 fillért; Deutsch Jakab, Zágráb, 48 korona 80 fillért; Dietz Antal, Gyulafalva, 53 korona 6 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Varga György, Károlyváros, június hóra, főlöslég 2 korona 60 fillér; Listár János, Rákos-Csaba, július hóra; Liebentritt Károly, Budapest, szeptember hóra; Juhász Ferencz, Budapest, szeptember hóra; Hegyi Endre, Kis-Czell, szeptember hóra; Házmán József, Ebszöny, szeptember hóra, főlöslég 2 korona 70 fillér; Lehel Vincze, Rákos-Palota, augusztus, szeptember és október hónapokra; Maic Ziván, Zimony, szeptember és október hónapokra; Vadnai Lajos, Királyháza, szeptember és október hónapokra; Virágh Gerő, T.-Vásárhely, szeptember és október hónapokra; Dőrey György, Kaposvár, szeptember és október hónapokra; Zselkei László, Hosszmező, szeptember és október hónapokra; Hatvany József, Csap, szeptember, október és november hónapokra; Puskás József, Somogy-Szobb, szeptember, október és november hónapokra; Benze Lajos, Kaposvár, október és november hónapokra; Müller Ádám, Zágráb, szeptember és október hónapokra; Ujhelyi János, Berettyó-Ujfalu, szeptember és október hónapokra; Jeszenszky Pál, Losonc, november hóra; Tolnay Győző, Budapest, november hóra; Bodó János, Budapest, augusztus, szeptember, október és november hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Temesváry Alajos.

Kalauz

cserélni óhajt a miskolczi üzletvezetőség területéről vagy Budapestre vagy Szabadkára. Szives ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kér.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

- TARTALMA: I. Történelem.
II. Földrajz.
III. Természetan.
IV. Számtan.
V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN**
m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél, Budapest, Dohány-
utca 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

Bolti ára 2 korona 20 fillér.

A „Kitartás” tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk útján 1 korona 60 fillér kedvezményes áron.

Buschmann F. könyvnyomdája Budapest (Haris-Bazár).

4 liter

kitünő borókapálinka

korona 8.40

4 liter

kitünő gyógyfüves likőr

korona 11.—

bérmentve utánvétellel szállít

Cornides Károly Felka

Szepes-megye.

Eladó telek.

Dunakesz állomástól félóránnyira fekvő Kis-Alag (Kundháza) telepen 600 öles szép fekvésű telek szabad kézből eladó. Czim: Budapest, Csengery-
utca 45. sz., III. em. 24.

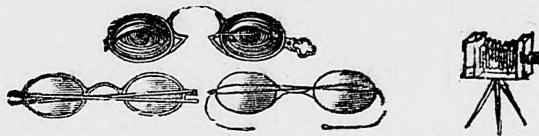
HATSCHÉK BÉLA

utóda: FRISCH IGNÁCZ

Iát- és műszerész

BUDAPEST, csak VII., Erzsébet-körut 5. sz.

(a New-York kávéháztól 2-ik ház).

Látszerészeti cikkekben, emberi műszerek minden színben 10 koronától feljebb (műszerek betételeért külön díj nem lesz számítva).

Szemüvegek, orrosiptetők, minden szemhez külön választva 2 koronától feljebb.

Színházi és tábori látszóvegek, bőrtokkal 10 koronától feljebb.

Légszűrők, különböző célra szolgáló hőmérők stb. 1 koronától feljebb.

Rajzeszközök, mérőszalagok, mérőpálcák, szintezők stb.

Fényképezési cikkekben, kézi és állványos kamarák a hozzá szükséges kellekekkel gyári áron (sötét szoba használat- és tanításért külön díj felszámítva nem lesz).

Villamos házi sürgöny és telefonok berendezése és azok jókarban tartása ép úgy a

Villamos világítási berendezések vagy azok átalakítása stb. a legolcsóbb áron számítva.

Arjegyzékeket az üzletben díjtalanul adom.

Vidékre bérmentve küldöm.

Központi telefon-összeköttetés 62—87.

A „Kitartás” egyesület tagjai, tagsági jegyük felmutatása ellenében, 15% árkedvezményben részesülnek, mely kedvezményből csak a fényképezési papírok és cikkek vannak kizárva.